

Vergaderjaar 2022–2023

31 305

Mobiliteitsbeleid

32 813

Kabinetsaanpak Klimaatbeleid

Nr. 409

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN EN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 juni 2023

Op 1 juli 2022 is uw Kamer geïnformeerd over het voornemen van het kabinet om per 2030 de huidige motorrijtuigenbelasting voor alle personen- en bestelauto's om te vormen tot een systeem van Betalen naar Gebruik¹. In deze eerste hoofdlijnenbrief zijn vorig jaar diverse uitzoekpunten en openstaande keuzes benoemd en zijn verschillende studies aangekondigd. In november 2022 en januari 2023 is uw Kamer vervolgens geïnformeerd over tussentijdse onderzoeksresultaten ten aanzien van respectievelijk de beleidseffecten bij verschillende varianten voor de tariefstructuur en de wijze van kilometerregistratie².

In het afgelopen half jaar heeft het kabinet vervolgonderzoek laten uitvoeren³. Met deze brief wordt uw Kamer geïnformeerd over de resultaten van het vervolgonderzoek. Daarmee wordt tevens invulling gegeven aan de toezegging om uw Kamer in juni te informeren over de vervolgonderzoeken⁴. Daarnaast wordt invulling gegeven aan het verzoek van de vaste commissie voor Financiën om uw Kamer binnen een week te informeren wanneer de kabinetsbrief en de onderzoeken over Betalen naar Gebruik aan uw Kamer worden gestuurd. De onderzoeksrapporten zijn als bijlage meegestuurd met deze brief. Het kabinet biedt hierbij aan om, indien gewenst, ambtelijk een technische briefing over de onderzoeksresultaten te verzorgen.

Belangrijke onderdelen van Betalen naar Gebruik, zoals de manier waarop de tarieven worden bepaald (tariefstructuur), liggen op dit moment nog

¹ Kamerstuk 32 813, nr. 1081

² Dit betreffen het onderzoek «Varianten voor tariefstructuur Betalen naar Gebruik», de literatuurstudie «Verwachte effecten Betalen naar Gebruik», het onderzoek «Kilometerregistratie Betalen naar Gebruik» en de resultaten van een burgerpeiling over Betalen naar Gebruik.

³ Naast de in deze brief toegelichte studies, publiceert het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM) de notitie «Verkenning van de gevolgen van Betalen naar Gebruik voor autoreizen naar het buitenland». Deze notitie bereikt uw Kamer middels een aparte brief.

⁴ Kamerstuk 31 305, nr. 383

niet vast. Het kabinet is voornemens om op basis van de genoemde onderzoeken te komen tot gedegen besluitvorming over de inrichting van Betalen naar Gebruik en uw Kamer vervolgens over deze besluitvorming te informeren. Op dat moment zal ook de internetconsultatie voor de wetgeving starten, waarbij iedereen zijn of haar mening over het wetsvoorstel kan geven.

Toelichting op de vervolgonderzoeken

1. Vervolgonderzoek varianten tariefstructuur en effecten

Het kabinet heeft ten eerste door Muconsult et al. een vervolgonderzoek laten uitvoeren naar de tariefstructuur van Betalen naar Gebruik. Deze effectstudie is opgenomen in bijlage 1. Zoals geschetst in de 1^e hoofdbrief zijn verschillende varianten voor de vormgeving van de tariefstructuur mogelijk. In de eerste effectstudie⁵ zijn daartoe de effecten van een aantal varianten voor de tariefstructuur onderzocht, zoals een volledig vlak tarief, een tarief gedifferentieerd naar gewicht en brandstofsoort (optioneel met korting voor elektrische auto's) en een tarief gedifferentieerd naar CO₂-uitstoot. In aanvulling hierop heeft Muconsult et al. vervolgonderzoek gedaan naar de effecten van verschillende varianten voor de tariefstructuur. Daarnaast is in het vervolgonderzoek ook gekeken naar de indicatieve beleidseffecten van Betalen naar Gebruik in 2040. Ook zijn verdelingseffecten als gevolg van invoering van Betalen naar Gebruik tussen de provincies en tussen verschillende typen regio's (naar mate van stedelijkheid) in kaart gebracht.

2. Ambtelijke analyse inkomenseffecten betalen naar gebruik

Aanvullend op de effectstudies van Muconsult et al., hebben de ministeries van Financiën en van Infrastructuur en Waterstaat een ambtelijke analyse uitgevoerd naar de lastenontwikkeling per auto en de inkomenseffecten van Betalen naar Gebruik. Deze analyses zijn mede gebaseerd op de hiervoor genoemde effectstudies van Muconsult et al. en opgenomen in bijlage 2.

Deze twee aanvullende onderzoeken zijn uitgevoerd om de beleidseffecten van de verschillende varianten voor de tariefstructuur onderling te kunnen vergelijken. Het kabinet zal de resultaten van zowel de eerste effectstudie als beide vervolgonderzoeken betrekken in de keuze voor de tariefstructuur.

De vervolgonderzoeken betreffen relatief beknopte tabellenrapport voortbouwend op de studie van MuConsult et al uit 2022. Om die reden is hieronder een leeswijzer opgenomen die laat zien binnen welke context deze onderzoeken gelezen moet worden.

Leeswijzer tabellenrapport Muconsult et al 2023 en ambtelijke analyse naar lastenontwikkeling en inkomenseffecten

De doorgerekende varianten beogen primair inzicht te bieden in onderliggende mechanismen, zoals:

- In welke mate kan een korting voor elektrische voertuigen zorgen voor additionele CO₂-reductie?
- Wat is de invloed van het precies te dekken bedrag voor optredende grondslagerosie op de benodigde tarieven?
- Wat is het effect van al of niet toepassen van gewichtsdifferentiatie op de tarieven en daarmee op de lastenverdeling?

⁵ Kamerstuk 32 800, nr. 79

- Wat betekenen verschillende varianten voor de lastenverdeling tussen provincies en tussen stedelijke en landelijke gebieden?
- Wat betekenen varianten voor autobezit en -gebruik?

Het is van belang om aan te geven dat op basis van dit rapport nog geen uitspraak kan worden gedaan over de vraag: «wat betekent betalen naar gebruik straks financieel voor mij?» Het kabinet heeft immers nog geen besluit genomen over de tariefstructuur en daarbinnen geldende tarieven. Zo is de omvang van een aantal door het kilometertarief te dekken posten nog onzeker, zoals de uitvoeringskosten van Betalen naar Gebruik. Daarnaast wordt nog met de provincies gesproken over de toekomst van de provinciale opcenten onder Betalen naar Gebruik.

Van belang is verder dat de tabellen in het hoofdrapport gemiddeld gewogen tarieven laten zien. In de subvarianten onder hoofdvariant 2 (met tariefdifferentiatie naar gewicht), betekent dit dat per aandrijfsoort is aangegeven wat de gemiddelde auto van die aandrijfsoort in die variant zou gaan betalen. Gemiddelde zware auto's zoals plug-in hybrides hebben dus gemiddeld een hoger tarief dan gemiddelde lichtere benzineauto's. Omdat met gewogen gemiddeldes per soort voertuig (personenauto of bestelauto) en soort brandstof is gewerkt, lenen de tabellen uit het hoofdrapport zich niet voor het vergelijken van tarieven tussen brandstof- en voertuigsoorten. In bijlage 3 van het onderzoeksrapport zijn uitgebreide tarieftabellen opgenomen met tarieven per gewichtsklasse en per aandrijfsoort.

3. Onderzoek nalevingsgedrag en keteninrichting

Tot slot heeft het kabinet nader onderzoek laten uitvoeren om te komen tot een betrouwbare registratie van het aantal gereden kilometers. Op 19 januari jl. heeft het kabinet het eerste onderzoek naar de kilometerregistratie «Vergelijking systemen kilometerregistratie voor Betalen naar Gebruik» met uw Kamer gedeeld⁶. Op basis van de aandachtspunten uit dit onderzoek is vervolgonderzoek uitgevoerd naar het nalevingsgedrag en mogelijke maatregelen om de bestaande kilometerregistratie te verstevigen. Daarnaast is onderzocht op welke manier de betrokken publieke uitvoeringsorganisaties de taken binnen de uitvoeringsketen kunnen verdelen. Uitgangspunt in dit scenario is dat de kilometerregistratie onder Betalen naar Gebruik is gebaseerd op de tellerstand van het voertuig en dat er geen extra boordapparatuur wordt ingebouwd. Dat sluit aan bij het uitgangspunt van eenvoud en biedt voordelen op het gebied van privacy en kosten. Dit vervolgonderzoek is door onderzoeksbureaus ARUP en KPMG uitgevoerd en opgenomen in bijlage 3.

Het kabinet zal de inzichten van beide onderzoeksrapporten gebruiken in de vormgeving van de kilometerregistratie onder Betalen naar Gebruik.

⁶ Kamerstuk 31 305, nr. 382

Tot slot

Zoals aan het begin van deze brief geschetst, wordt uw Kamer geïnformeerd zodra het kabinet een besluit heeft genomen over de inrichting van Betalen naar Gebruik.

De Staatssecretaris van Financiën,
M.L.A. van Rij

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
M.G.J. Harbers